

Soạn bài Hoạt động giao tiếp bằng ngôn ngữ (tiếp theo) - Ngữ văn 10

II. LUYỆN TẬP

Câu 1. Phân tích các nhân tố giao tiếp thể hiện trong câu ca dao dưới đây theo câu hỏi.

Đêm trăng thanh anh mới hỏi nàng:

- Tre non đủ lá đan sàng nên chăng ?

- a) Nhân vật giao tiếp ở đây là những người như thế nào? (về lứa tuổi, giới tính)
- b) Hoạt động giao tiếp này diễn ra vào thời điểm nào? Thời điểm đó thường thích hợp với những cuộc trò chuyện như thế nào?
- c) Nhân vật “anh” nói về điều gì? Nhằm mục đích gì?
- d) Cách nói của “anh” có phù hợp với nội dung và mục đích giao tiếp không?

Trả lời:

a) Nhân vật giao tiếp ở đây là:

- Chàng trai : xưng hô là “anh”.

- Cô gái: được gọi là “nàng”.

=> Cả hai đều đang ở độ tuổi thanh xuân.

b) Hoạt động giao tiếp này diễn ra vào thời điểm: buổi tối. Thời điểm này thích hợp với những cuộc trò chuyện về tình yêu đôi lứa.

c)

- Nhân vật “anh” nói về việc kết duyên với cô gái, nhằm mục đích gặng hỏi về tình yêu đôi lứa.

+ Thứ nhất, thông tin hiển ngôn.

+ Thứ hai, thông tin hàm ngôn: Ở đây việc “đan sàng” không còn là việc làm ra một sự vật, mà đó là một ẩn dụ về việc “gá nghĩa trăm năm”, đó là chuyện cưới xin.

d)

- Cách nói này của "anh" rất phù hợp với nội dung và mục đích giao tiếp. Vì:

Soạn bài Hoạt động giao tiếp bằng ngôn ngữ (tiếp theo) - Ngữ văn 10

+ nó kín đáo, tế nhị.

+ nó cũng có độ “co giãn” để chàng trai tự bảo vệ.

Câu 2. Đọc đoạn đối thoại (giữa một em nhỏ - A Cỗ - với một ông già) và trả lời câu hỏi. (SGK, tr.20)

a. Các nhân vật đã thực hiện bằng ngôn ngữ những hành động nói cụ thể nào? Nhằm mục đích gì?

b. Nêu mục đích giao tiếp của mỗi câu.

c. Lời nói của các nhân vật bộc lộ tình cảm, thái độ và quan hệ trong giao tiếp như thế nào?

Trả lời:

a. Các hành động nói cụ thể: chào, nói, thưa

b. Trong lời nói của ông già, cả ba câu đều là câu hỏi, nhưng mục đích không phải đều để hỏi.

- Câu 1 (A Cỗ hỏi) là câu hỏi thay chào, đáp lại lời chào của A cỗ.

- Câu 2 (Lớn tướng rồi nhỉ) là lời khen, dùng để biểu thị tình cảm, không mang tính nghi vấn.

Chỉ có câu 3 là có mục đích hỏi.

c. Lời nói của các nhân vật bộc lộ thái độ, tình cảm và quan hệ trong giao tiếp:

- Tình cảm giữa hai người rất thân mật, tin cậy lẫn nhau

- Thái độ: Cậu bé rất kính trọng ông bà, ông già rất mến yêu cậu bé

- Quan hệ: hai người khác lứa tuổi nhưng có quan hệ tốt về mọi mặt

Câu 3. Đọc bài thơ *Bánh trôi nước* (Hồ Xuân Hương) và trả lời câu hỏi:

a. Khi làm bài thơ này, Hồ Xuân Hương đã "giao tiếp" với người đọc vấn đề gì? Nhằm mục đích gì? Bằng phương tiện ngôn ngữ, hình ảnh như thế nào?

b. Người đọc căn cứ vào đâu để lĩnh hội bài thơ ?

Soạn bài Hoạt động giao tiếp bằng ngôn ngữ (tiếp theo) - Ngữ văn 10

Trả lời:

a)

- Vấn đề giao tiếp: Vẻ đẹp và thân phận của người phụ nữ.
- Nhằm mục đích: tâm sự về nỗi lòng của người phụ nữ với thân phận nổi trôi.
- Phương tiện từ ngữ, hình ảnh: trắng, tròn, bảy nổi ba chìm, rấn nát, lòng son,...

b) Để lĩnh hội bài thơ, người đọc cần cứ vào:

- Từ ngữ, hình ảnh: liên quan đến hình ảnh và thân phận người phụ nữ.
- Cuộc đời, thân phận tác giả: tình duyên của bà gặp nhiều éo le, trắc trở.
- Ngoài ra người đọc cần có vốn sống, tri thức và năng lực cảm thụ văn chương.

Câu 4. Hãy viết một thông báo ngắn cho các bạn học sinh toàn trường biết về hoạt động làm sạch môi trường nhân Ngày Môi trường thế giới.

Gợi ý trả lời:

THÔNG BÁO

Nhân ngày Môi trường thế giới, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh và Đội TNTP Hồ Chí Minh nhà trường tổ chức buổi tổng vệ sinh toàn trường để góp phần làm cho trường ta xanh, sạch đẹp hơn.

1. Thời gian làm việc: từ 7h00 ngày 5/6/2017

2. Nội dung công việc:

- a) Thu gom các loại rác trong phạm vi khuôn viên của nhà trường.
- b) Khai thông hệ thống cống rãnh tiêu thoát nước trong trường.
- c) Dọn cỏ và trồng thêm cây xanh trên sân trường và trong vườn trường.
- d) Dụng cụ: cuốc, xẻng, chổi, sọt,...

3. Kế hoạch: Các chi đoàn và các chi đội nhận kế hoạch cụ thể tại Văn phòng Đoàn vào lúc 7h00 ngày 5/6/2017.

Soạn bài Hoạt động giao tiếp bằng ngôn ngữ (tiếp theo) - Ngữ văn 10

Đoàn trường kêu gọi toàn thể đoàn viên và đội viên trong trường hãy nhiệt liệt hưởng ứng và tích cực tham gia buổi tổng vệ sinh này.

Ngày 2 tháng 5 năm 2017

ĐOÀN TNCS HỒ CHÍ MINH

VÀ ĐỘI TNTP HỒ CHÍ MINH NHÀ TRƯỜNG

Câu 5. Phân tích các hoạt động giao tiếp qua bức thư Bác Hồ gửi học sinh cả nước nhân ngày khai giảng năm học đầu tiên của nước Việt Nam dân chủ Cộng hòa tháng 9 năm 1945 (SGK tr. 22).

Trả lời:

a) Thư viết cho ai, người viết có quan hệ như thế nào với người nhận?

- Thư viết cho các em học sinh trên cả nước.
- Người viết là Chủ tịch nước, người nhận là học sinh.

b) Hoàn cảnh cụ thể của người viết và người nhận thư khi đó như thế nào?

- Hoàn cảnh: nhân dịp khai giảng năm học mới.

c) Thư viết về vấn đề gì?

- Thư viết về niềm vui của Bác khi các em học sinh được tới trường.

d) Thư viết để làm gì?

- Thư viết để gửi lời chúc, lời động viên tới các em học sinh trên cả nước nhân dịp năm học đầu tiên sau chiến tranh.

e) Nên viết như thế nào?

- Đây là bức thư nhân dịp năm học mới nên viết với sự vui vẻ, chào mừng, đồng thời gửi lời động viên, khích lệ tinh thần học tập của các em học sinh.